

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 1072

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 28 noiembrie 2023

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
D E C R E T E		
1.435.	— Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Steaua României</i>	2
1.436.	— Decret privind conferirea Ordinului, Crucii și Medaliei Naționale <i>Serviciul Credincios</i>	2–3
1.437.	— Decret privind conferirea Ordinului și Medaliei Naționale <i>Pentru Merit</i>	3
1.438.	— Decret privind conferirea Ordinului și Medaliei <i>Bărbăție și Credință</i>	4
1.439.	— Decret privind conferirea Ordinului <i>Meritul Sanitar</i>	4
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
	Decizia nr. 403 din 4 iulie 2023 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală	5–6
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE		
	Decizia nr. 67 din 9 octombrie 2023 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	7–15

DECRETE

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

privind conferirea Ordinului Național *Steaua României*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și alin. (2) lit. c), ale art. 6 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11/1998 pentru reinstituirea Ordinului național *Steaua României*, republicată, cu modificările ulterioare,
cu prilejul Zilei Naționale a României,
în semn de apreciere pentru excepționalul profesionalism dovedit în îndeplinirea cu succes a misiunilor specifice Serviciului de Protecție și Pază,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul Național *Steaua României* în grad de *Mare cruce*, cu însemn pentru militari, persoanei prevăzute în anexa nr. 1* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 2. — Se conferă Ordinul Național *Steaua României* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 2* care face parte integrantă din prezentul decret.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.
PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

București, 27 noiembrie 2023.
Nr. 1.435.

* Anexele nr. 1 și 2 conțin informații clasificate și urmează regimul Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

privind conferirea Ordinului, Crucii și Medaliei Naționale *Serviciul Credincios*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și alin. (2) lit. c), ale art. 6 lit. A și B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 105/2000 privind reinstituirea Ordinului, Crucii și Medaliei Naționale *Serviciul Credincios*, aprobată prin Legea nr. 543/2001, cu modificările ulterioare,
cu prilejul Zilei Naționale a României,
în semn de apreciere pentru deosebitul profesionalism dovedit în îndeplinirea cu succes a misiunilor specifice Serviciului de Protecție și Pază,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul Național *Serviciul Credincios* în grad de *Comandor*, cu însemn pentru militari, persoanei prevăzute în anexa nr. 1* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 2. — Se conferă Ordinul Național *Serviciul Credincios* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 2* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 3. — Se conferă Ordinul Național *Serviciul Credincios* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 3* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 4. — Se conferă Crucea Națională *Serviciul Credincios*, clasa I, cu însemn pentru militari, persoanei prevăzute în anexa nr. 4* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 5. — Se conferă Crucea Națională *Serviciul Credincios*, clasa a II-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 5* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 6. — Se conferă Crucea Națională *Serviciul Credincios*, clasa a III-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 6* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 7. — Se conferă Crucea Națională *Serviciul Credincios*, clasa a III-a, cu însemn pentru civili, persoanei prevăzute în anexa nr. 7* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 8. — Se conferă Medalia Națională *Serviciul Credincios*, clasa I, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 8* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 9. — Se conferă Medalia Națională *Serviciul Credincios*, clasa a II-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 9* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 10. — Se conferă Medalia Națională *Serviciul Credincios*, clasa a III-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 10* care face parte integrantă din prezentul decret.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

București, 27 noiembrie 2023.
Nr. 1.436.

* Anexele nr. 1—10 conțin informații clasificate și urmează regimul Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

privind conferirea Ordinului și Medaliei Naționale *Pentru Merit*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și alin. (2) lit. c), ale art. 6 lit. A și B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 104/2000 privind reinstituirea Ordinului și Medaliei Naționale *Pentru Merit*, aprobată prin Legea nr. 542/2001, cu modificările ulterioare,

cu prilejul Zilei Naționale a României,

în semn de apreciere pentru contribuția importantă adusă la îndeplinirea cu succes a misiunilor specifice Serviciului de Protecție și Pază,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul Național *Pentru Merit* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 1* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 2. — Se conferă Ordinul Național *Pentru Merit* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 2* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 3. — Se conferă Medalia Națională *Pentru Merit*, clasa I, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 3* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 4. — Se conferă Medalia Națională *Pentru Merit*, clasa a II-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 4* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 5. — Se conferă Medalia Națională *Pentru Merit*, clasa a III-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 5* care face parte integrantă din prezentul decret.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

București, 27 noiembrie 2023.
Nr. 1.437.

* Anexele nr. 1—5 conțin informații clasificate și urmează regimul Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind conferirea Ordinului și Medaliei *Bărbăție și Credință*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și alin. (2) lit. c), ale art. 8 lit. A și B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Legii nr. 528/2003 privind Medalia *Bărbăție și Credință*, cu modificările ulterioare, și ale Legii nr. 413/2004 privind Ordinul *Bărbăție și Credință*, cu modificările ulterioare, cu prilejul Zilei Naționale a României, în semn de apreciere pentru contribuția importantă adusă la îndeplinirea cu succes a misiunilor specifice Serviciului de Protecție și Pază,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul *Bărbăție și Credință* în grad de *Comandor*, cu însemn pentru militari, persoanei prevăzute în anexa nr. 1* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 2. — Se conferă Ordinul *Bărbăție și Credință* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 2* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 3. — Se conferă Ordinul *Bărbăție și Credință* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 3* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 4. — Se conferă Medalia *Bărbăție și Credință*, clasa I, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 4* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 5. — Se conferă Medalia *Bărbăție și Credință*, clasa a II-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 5* care face parte integrantă din prezentul decret.

Art. 6. — Se conferă Medalia *Bărbăție și Credință*, clasa a III-a, cu însemn pentru militari, persoanelor prevăzute în anexa nr. 6* care face parte integrantă din prezentul decret.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

București, 27 noiembrie 2023.
Nr. 1.438.

* Anexele nr. 1—6 conțin informații clasificate și urmează regimul Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind conferirea Ordinului *Meritul Sanitar*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și alin. (2) lit. c), ale art. 7 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Legii nr. 539/2003 privind Ordinul *Meritul Sanitar* și Medalia *Meritul Sanitar*, cu modificările ulterioare, cu prilejul Zilei Naționale a României, în semn de apreciere pentru contribuția importantă adusă la îndeplinirea cu succes a misiunilor specifice Serviciului de Protecție și Pază,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul *Meritul Sanitar* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru militari, persoanei prevăzute în anexa* care face parte integrantă din prezentul decret.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
ION-MARCEL CIOLACU

București, 27 noiembrie 2023.
Nr. 1.439.

* Anexa conține informații clasificate și urmează regimul Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, cu modificările și completările ulterioare.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 403**

din 4 iulie 2023

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Oana-Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ionuț Robert Stoian în Dosarul nr. 19.928/3/2017* al Curții de Apel București — Secția a II-a penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 328D/2019.

2. La apelul nominal lipsește autorul excepției, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, în principal, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, întrucât autorul acesteia este nemulțumit, în realitate, de modul de interpretare și aplicare a textului de lege criticat, solicitând chiar modificarea dispozițiilor art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală, în sensul adăugării unei condiții de nelegalitate a hotărârii judecătorești supuse revizuirii. În subsidiar, solicită respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, invocând în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 2 din 17 ianuarie 2017.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 25 ianuarie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 19.928/3/2017*, **Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată de Ionuț Robert Stoian într-o cauză având ca obiect soluționarea unei cereri de revizuire.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală încalcă principiile fundamentale privind egalitatea în drepturi, dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, unicitatea, imparțialitatea și egalitatea justiției, folosirea căilor de atac, întrucât exclud posibilitatea schimbării încadrării juridice a faptei și pronunțarea unei soluții legale și temeinice raportat la regimul sancționator. Astfel, în cazul în care faptele și împrejurările noi nu sunt de natură să determine o soluție diametral opusă, ci doar o schimbare a încadrării juridice, cererea de revizuire este inadmisibilă. Consideră că textul de lege criticat exclude posibilitatea ca victima unei erori judiciare, care a fost condamnată pentru o infracțiune ale cărei elemente constitutive nu sunt întrunite, să solicite și să obțină pronunțarea unei soluții legale și temeinice în cauză.

6. **Curtea de Apel București — Secția a II-a penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, întrucât vizează modul de interpretare și aplicare a legii, aspect care trebuie însă stabilit de Curtea Constituțională.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală, modificate prin prevederile art. 102 pct. 272 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 14 august 2013. Textul de lege criticat are următorul cuprins: „(4) Cazul prevăzut la alin. (1) lit. a) constituie motiv de revizuire dacă pe baza faptelor sau împrejurărilor noi se poate dovedi netemeinicia hotărârii de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei, de amânare a aplicării pedepsei ori de încetare a procesului penal, [...]” Dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală prevăd că: „(1) Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când: a) s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză.”

11. În susținerea neconstituționalității dispozițiilor de lege criticate, autorul excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 16 alin. (2), potrivit căruia „*nimeni nu este mai presus de lege*”, ale art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, ale art. 24 referitor la dreptul la apărare, ale art. 124 alin. (2) privind unicitatea, imparțialitatea și egalitatea justiției, ale art. 129 referitor la folosirea căilor de atac, precum și a prevederilor art. 6 paragraful 1 privind dreptul la un proces echitabil și ale art. 14 referitor la interzicerea discriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ale art. 7 privind egalitatea în fața legii din Declarația universală a drepturilor omului și ale art. 14 paragraful 1 privind dreptul la un proces echitabil din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, așa cum a reținut în jurisprudența sa, activitatea desfășurată în ciclul ordinar al procesului penal — dacă a fost legală și temeinică — trebuie să se finalizeze cu pronunțarea unei hotărâri definitive, având autoritate de lucru judecat, în care faptele reținute exprimă adevărul, iar legea penală și cea civilă au fost aplicate corect. Practica a învederat însă și cazuri de hotărâri definitive care au soluționat cauzele penale cu grave erori de fapt și de drept. Legiuitorul a avut în vedere o asemenea ipoteză, rațiune pentru care a instituit căile de atac extraordinare ca mijloace procesual penale de desființare a hotărârilor cu autoritate de lucru judecat care nu corespund legii și adevărului.

Având în vedere faptul că instituirea unor astfel de mijloace procesuale aduce atingere autorității de lucru judecat — așadar stabilității hotărârilor judecătorești definitive, care este menită să dea încredere în activitatea justiției —, cazurile și condițiile de exercitare a căilor extraordinare de atac trebuie să fie strict reglementate de legiuitor, în vederea restabilirii ordinii de drept. În egală măsură, opțiunea legiuitorului în reglementarea căilor extraordinare de atac trebuie să se realizeze în limite constituționale (Decizia nr. 126 din 3 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 185 din 11 martie 2016, paragraful 30, și Decizia nr. 723 din 5 noiembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 209 din 14 martie 2020, paragraful 15).

13. În mod repetat, Curtea a subliniat că revizuirea este calea extraordinară de atac care permite instanței penale să revină asupra propriei hotărâri, revizuirea având caracterul unei căi de atac de fapt, prin care sunt constatate și înlăturate erorile de judecată intervenite în rezolvarea cauzelor penale. Cererea de revizuire se formulează împotriva unei hotărâri care a dobândit autoritate de lucru judecat, în temeiul unor fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute de instanță la soluționarea cauzei, fiind descoperite ulterior, care fac dovada că hotărârea definitivă se întemeiază pe o eroare judiciară (Decizia nr. 2 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 324 din 5 mai 2017, paragraful 18, și Decizia nr. 410 din 20 iunie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 904 din 8 noiembrie 2019, paragraful 29).

14. Referitor la obiectul căii de atac analizate, Curtea a statuat că revizuirea poate fi exercitată — în cazurile limitativ prevăzute de dispozițiile art. 453 din Codul de procedură penală — numai împotriva hotărârilor judecătorești definitive pronunțate de instanțele penale, indiferent dacă acestea au rămas definitive la prima instanță (sentințe) sau la instanța de apel (decizii). Totodată, revizuirea privește numai hotărârile judecătorești definitive care conțin o rezolvare a fondului cauzei, deoarece prin revizuire se urmărește înlăturarea erorilor de fapt pe care le conțin hotărârile judecătorești, or, asemenea erori pot fi întâlnite numai în hotărârile care rezolvă fondul cauzei penale. Curtea a observat că sunt hotărâri prin care se rezolvă fondul cauzei acelea prin care instanța se pronunță asupra raportului juridic de drept penal substanțial și asupra raportului juridic procesual penal principal. Astfel, soluționând fondul cauzei, instanța judecătorească rezolvă acțiunea penală, ceea ce, potrivit dispozițiilor art. 396 alin. (1) din Codul de procedură penală, înseamnă că hotărăște asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând, după caz, condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitarea sau încetarea procesului penal (Decizia nr. 181 din 29 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 5 mai 2016, paragrafele 17 și 18).

19. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ionuț Robert Stoian în Dosarul nr. 19.928/3/2017* al Curții de Apel București — Secția a II-a penală și constată că dispozițiile art. 453 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a II-a penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 4 iulie 2023.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Oana-Cristina Puică

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 67**din 9 octombrie 2023**

Dosar nr. 1.618/1/2023

Ionel Barbă — președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal — președintele completului

Luiza Maria Păun — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Carmen Mihaela Voinescu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Doina Vișan — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Veronica Dumitrache — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Lucian Cătălin Mihai Zamfir — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Carmen Maria Ilie — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Ștefania Dragoie — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Elena Diana Tămagă — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Gheza Attila Farmathy — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Ionel Florea — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Decebal Constantin Vlad — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Adriana Florina Secrețeanu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

formulată de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 7.156/3/2021.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, ce a fost comunicat părților, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, fiind formulate puncte de vedere la raport de către reclamant și de către pârât.

6. De asemenea, referă asupra faptului că au fost transmise de către instanțele naționale hotărâri judecătorești pronunțate în materia ce face obiectul sesizării și opinii teoretice exprimate de judecători, iar Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

7. În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

8. Prin Încheierea din 19 ianuarie 2023, pronunțată în Dosarul nr. 7.156/3/2023, Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a dispus, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, prin care să se dea o rezolvare de principiu cu privire la următoarele chestiuni de drept:

Dacă prevederile art. 22 din Tratatul dintre România și Republica Moldova privind asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Chișinău la 6 iulie 1996, ratificat prin Legea nr. 177/1997, coroborate cu dispozițiile art. 1 lit. a) și b) și ale art. 2 pct. 2 din același tratat, se interpretează în sensul că actele care emană de la autoritățile competente sau de la alte instituții ale Republicii Moldova sunt valabile fără vreo altă legalizare cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie, procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021);

Dacă prevederile art. 12 din Tratatul dintre Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste privind acordarea asistenței juridice în cauzele civile, familiale și penale, ratificat prin Decretul nr. 334/1958, publicat în Buletinul Oficial nr. 30 din 4 august 1958, coroborate cu art. 1 pct. 2 din același tratat, sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie, procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept este legal constituit, conform dispozițiilor art. 520 alin. (6) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20 din 14 martie 2023 (Regulamentul).

2. Ședința este prezidată de domnul judecător Ionel Barbă, președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Elena-Mădălina Ivănescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea

administrativ (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021)?

II. Expunerea succintă a procesului. Obiectul investirii instanței care a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile. Stadiul procesual în care se află pricina

9. Prin Cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal cu nr. 7.156/3/2021, reclamantul A.B. a solicitat, în contradictoriu cu pârâta Autoritatea Națională pentru Cetățenie (A.N.C.), ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună anularea Ordinului nr. xxxx/2020 și obligarea pârâtei la emiterea unui nou ordin prin care să i se acorde cetățenia română.

10. Prin Sentința civilă nr. 3.963 din 9 iunie 2021, Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal a admis, în parte, cererea formulată de reclamantul A.B., a anulat Ordinul nr. xxxx/2020, a obligat-o pe pârâtă să reanalizeze cererea reclamantului înregistrată cu nr. yyyy/2018, în raport cu înscrisurile depuse la dosarul administrativ, în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii, și să plătească reclamantului suma de 1.050 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

11. Pentru a pronunța soluția menționată în cadrul paragrafului anterior, instanța de fond a avut în vedere dispozițiile art. 22, art. 2 paragraful 2, art. 1 lit. b) din Tratatul dintre România și Republica Moldova privind asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Chișinău la 6 iulie 1996, (Tratatul dintre România și Republica Moldova), ratificat prin Legea nr. 177/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 310 din 13 noiembrie 1997, precum și art. 12 și art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste privind acordarea asistenței juridice în cauzele civile, familiale și penale, semnat la Moscova la 3 aprilie 1958 (Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S.), ratificat prin Decretul nr. 334/1958, publicat în Buletinul Oficial nr. 30 din 4 august 1958, reținând că acestea nu vizează exclusiv îndeplinirea unor activități procesuale, iar A.N.C. este o instituție publică în competența căreia intră rezolvarea unei cauze civile, în sens larg.

12. Numai în cazul existenței unui dubiu evident, cu informații din evidențele oficiale ale Republicii Moldova sau Federației Ruse, puteau fi înlăturate documentele de stare civilă din probatoriul depus de reclamant în susținerea filiației sale românești, în condițiile în care, potrivit tratatelor mai sus menționate, pe teritoriul părților contractante se recunosc, fără o procedură specială, hotărârile instituțiilor de tutelă și curatelă, ale instituțiilor care înregistrează actele de stare civilă și ale altor instituții competente în cauzele civile care, prin caracterul lor, nu trebuie executate.

13. Mai mult, a reținut instanța de fond, autoritățile din ambele state pot schimba rapid informații și realiza verificări în aplicarea normelor edictate în tratatul semnat. În acest context, s-a apreciat că suspiciunile pârâtei cu privire la autenticitatea documentelor depuse sunt nejustificate, aceasta procedând nelegal la respingerea solicitării reclamantului ca nesusținută.

14. Împotriva sentinței indicate la paragraful 10 din prezenta decizie a declarat recurs pârâta A.N.C., întemeiat pe prevederile art. 488 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură civilă, raportate la cele ale art. 20 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii recurate și, în rejudecare, respingerea cererii de chemare în judecată.

15. În motivarea recursului, a fost invocată greșita aplicare a normelor de drept material privind aplicabilitatea Tratatului dintre România și Republica Moldova și a Tratatului dintre R.P.R. și U.R.S.S., susținându-se că aceste tratate ar viza „doar îndeplinirea unor activități procesuale”, iar A.N.C. nu desfășoară astfel de activități.

16. Prin întâmpinarea formulată, intimatul-reclamant A.B. a solicitat respingerea recursului, invocând prevederile art. 3 din Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961 (Convenția de la Haga sau Convenția), la care România a aderat prin Ordonanța Guvernului nr. 66/1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 26 august 1999; art. 22 alin. (1) din Tratatul dintre România și Republica Moldova; art. 31 alin. (2) din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, precum și ale art. 20 din Constituție.

III. Normele de drept ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile

17. Tratatul dintre România și Republica Moldova și Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., și anume:

— **Articolul 22 — Valabilitatea actelor din Tratatul dintre România și Republica Moldova:**

„1. Actele care emană de la autoritățile competente sau de la alte instituții ale uneia dintre părțile contractante, precum și actele sub semnătură privată, cărora acestea le dau dată certă și le atestă autenticitatea semnăturii, sunt valabile pe teritoriul celeilalte părți contractante fără vreo altă legalizare. Această dispoziție se aplică și cu privire la extrasele și la copiile de pe aceste acte.

2. Actele menționate la paragraful 1 au, pe teritoriul celeilalte părți contractante, aceeași forță probantă ca și actele de același fel ale acestei din urmă părți contractante”;

— **Articolul 1 — Definirea unor termeni din Tratatul dintre România și Republica Moldova:**

„În sensul prezentului tratat:

a) prin cauze civile se înțelege cauzele de drept civil și procesul civil, de drept al familiei, drept comercial, dreptul muncii și drept administrativ;

b) prin autorități competente se înțelege instanțele judecătorești, parchetele (pentru România), organele procuraturii (pentru Republica Moldova), notariatele și alte instituții competente în materie civilă și penală; (...);

— **Articolul 2 — Ocrotirea juridică din Tratatul dintre România și Republica Moldova**

„(...) 2. Cetățenii unei părți contractante au dreptul să se adreseze liber și nestânjenit autorităților competente ale celeilalte părți contractante în atribuția cărora sunt date cauzele civile și penale, pot să-și susțină interesele în fața acestora, să facă cereri și să introducă acțiuni în aceleași condiții ca și cetățenii acesteia. (...);

— **Articolul 12 — Valabilitatea actelor din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S.**

„1. Actele care au fost întocmite sau certificate de instituțiile juridice sau de către o persoană oficială (traducător oficial, expert etc.) pe teritoriul uneia din Părțile Contractante, în limitele competenței lor, în forma stabilită de legile în vigoare și prevăzute cu sigiliul oficial, sînt valabile pe teritoriul celeilalte Părți Contractante fără vreo altă certificare.

2. Actele care pe teritoriul unei Părți Contractante se consideră ca fiind acte oficiale, sînt socotite și pe teritoriul celeilalte Părți Contractante ca avînd forța probatorie a actelor oficiale.”;

— **Articolul 1 — Ocrotirea juridică din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S.**

„(...) 2. Cetățenii unei Părți Contractante au dreptul să se adreseze liber și nestînjenit instanțelor judecătorești, Procuraturii, notariatelor de stat (denumite în cele ce urmează „instituții juridice”) precum și altor instituții ale celeilalte Părți Contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile, familiale și penale, pot să-și susțină interesele în fața acestora, să facă reclamații și să introducă acțiuni în aceleași condiții ca și cetățenii acesteia.”

18. În încheierea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost indicate drept relevante pentru soluționarea prezentei sesizări și dispozițiile art. 1 alin. 1 și 2, art. 2 și 3 din Convenția de la Haga; ale art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României, republicată în 2003 în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003 (*Constituția României*); art. 31 alin. (1) și (2) din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 23 din 12 ianuarie 2004 (*Legea nr. 590/2003*), anexa nr. 2 la Instrucțiunile ministrului administrației și internelor nr. 82/2010 privind organizarea și desfășurarea activității de eliberare a apostilei pentru actele oficiale administrative, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 213 din 6 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare (*Instrucțiunile nr. 82/2010*) — Lista statelor semnatare ale Conferinței de Drept Internațional Privat de la Haga cu care România a încheiat convenții, tratate sau acorduri privind asistența juridică în materie civilă, care prevăd scutirea de orice legalizare (pozițiile 11 și 15), respectiv:

— **art. 1 alin. 1 și 2, art. 2 și 3 din Convenția de la Haga:**

„ARTICOLUL 1

Prezenta convenție se aplică actelor oficiale care au fost întocmite pe teritoriul unui stat contractant și care urmează să fie prezentate pe teritoriul unui alt stat contractant.

Sunt considerate acte oficiale, în sensul prezentei convenții:

a) documentele care emană de la o autoritate sau de la un funcționar al unei jurisdicții a statului, inclusiv cele care emană de la ministrul public, de la un grefier sau de la un executor judecătoresc;

b) documentele administrative;

c) actele notariale;

d) declarațiile oficiale, cum ar fi: cele privind mențiuni de înregistrare, viza de investire cu dată certă și legalizări de semnătură, depuse pe un act sub semnătură privată. (...).

ARTICOLUL 2

Fiecare stat contractant scutește de supralegalizare actele căror li se aplică această convenție și care urmează să fie prezentate pe teritoriul său. Supralegalizarea, în sensul prezentei convenții, are în vedere numai formalitatea prin care agenții diplomatici sau consulari ai țării pe teritoriul căreia actul urmează să fie prezentat atestă veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatul actului sau, după caz, identitatea sigiliului și a ștampilei de pe acest act.

ARTICOLUL 3

Singura formalitate care ar putea fi cerută pentru a atesta veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatul actului sau, după caz, identitatea sigiliului sau a ștampilei de pe acest act, este aplicarea apostilei definite la art. 4, eliberată de către autoritatea competentă a statului din care emană documentul.

Totuși formalitatea menționată în alineatul precedent nu poate fi cerută atunci când fie legile, regulamentele sau uzanțele în vigoare în statul în care actul urmează să fie prezentat, fie o înțelegere între două sau mai multe state contractante o înlătură, o simplifică sau scutește actul de supralegalizare.”;

— **art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României, republicată:**

„(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) *Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.”;*

— **art. 31 alin. (1) și (2) din Legea nr. 590/2003:**

„Art. 31. — (1) *Obligațiile prevăzute de tratatele în vigoare se execută întocmai și cu bună-credință.*

(2) *Aplicarea și respectarea dispozițiilor tratatelor în vigoare reprezintă o obligație pentru toate autoritățile statului român, inclusiv autoritatea judecătorească, precum și pentru persoanele fizice și juridice române sau aflate pe teritoriul României. (...)*”

IV. **Punctul de vedere al părților**

19. Intimatul-reclamant a arătat că, în opinia sa, sesizarea formulată în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă este admisibilă.

20. În ceea ce privește punctul său de vedere referitor la chestiunile de drept ce formează obiectul prezentului dosar, acesta reiese din cererea de chemare în judecată și din întâmpinarea formulată la recursul A.N.C., fiind în sensul că prevederile art. 22, coroborate cu cele ale art. 1 lit. a) și b) și ale art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, și prevederile art. 12, coroborate cu cele ale art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021).

21. Recurenta-pârâtă nu și-a exprimat punctul de vedere cu privire la chestiunile de drept ce formează obiectul prezentului dosar, însă din actele procesuale depuse la dosar rezultă că punctul acesteia de vedere cu privire la chestiunile de drept indicate în cadrul paragrafului 8 din prezenta decizie este în sensul că prevederile art. 22, coroborate cu cele ale art. 1 lit. a) și b) și ale art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, și prevederile art. 12, coroborate cu cele ale art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., vizează exclusiv îndeplinirea unor activități procesuale, iar A.N.C. nu desfășoară astfel de activități.

V. **Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea**

A. *Cu privire la admisibilitatea sesizării*

22. Instanța de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, față de considerentele redată în continuare.

23. Completul de judecată care formulează sesizarea este investit cu soluționarea unui recurs, urmând să se pronunțe în ultimă instanță; de modul de lămurire a chestiunilor de drept ce fac obiectul sesizării și care sunt noi depinde soluționarea pe fond a cauzei de față; asupra acestei chestiuni de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

24. Dispozițiile în legătură cu care se solicită pronunțarea unei hotărâri potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă au primit interpretări diametral opuse, prin hotărâri definitive, din partea instanțelor de judecată investite cu cauze similare, având ca obiect contestație împotriva ordinului de respingere a cererii de (re)dobândire a cetățeniei române formulate în baza art. 11 din Legea cetățeniei române nr. 21/1991, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 576 din 13 august 2010, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 21/1991*), acțiuni ce intră în competența de soluționare exclusivă, în fond, a Secției de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului București și, în recurs, în competența secțiilor de contencios administrativ și fiscal ale Curții de Apel București, potrivit art. 19 alin. (4) din Legea nr. 21/1991.

25. Problematice aplicabilității și interpretării prevederilor se pune în cadrul procedurii prevăzute de art. 11 din Legea nr. 21/1991.

B. *Cu privire la chestiunile de drept supuse dezlegării*

26. Instanța de trimitere apreciază că analiza dispozițiilor din Tratatul dintre România și Republica Moldova și din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. supuse interpretării trebuie realizată în

cadru creat de Convenția de la Haga [art. 1 alin. (1), art. 2 și 3], dar și de dispozițiile art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României și de cele ale art. 31 alin. (1) și (2) din Legea nr. 590/2003, reținând că, potrivit art. 3 din Convenția de la Haga, formalitatea apostilării actelor oficiale nu poate fi cerută în situația în care există o înțelegere între două sau mai multe state contractante care „o înlătură, o simplifică sau scutește actul de supralegalizare”, precum și faptul că, potrivit art. 31 din Legea nr. 590/2003, aplicarea și respectarea dispozițiilor tratatelor internaționale sunt o obligație care se impune nu doar instanțelor de judecată, ci și tuturor autorităților statului român.

27. Dispozițiile art. 22, art. 1 lit. a) și b) și ale art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova stabilesc regula potrivit căreia actele emise de instituțiile competente din cele două țări sunt valabile pe teritoriul celeilalte părți contractante fără vreo altă legalizare.

28. Art. 22 din tratatul menționat precizează sfera de recunoaștere a actelor oficiale emise de autoritățile competente ale celor două țări semnatare, aceasta fiind „*teritoriul celeilalte părți*”, concluzia care ar rezulta fiind aceea că actele oficiale ce emană de la autoritățile competente ale Republicii Moldova sunt recunoscute pe teritoriul României, fără a se face distincția invocată de autoritatea pârâtă între autorități administrative și judiciare.

29. Această interpretare, precizează instanța de trimitere, pare să fie susținută și de art. 1 lit. b) din Tratatul dintre România și Republica Moldova, care nu limitează sfera autorităților competente doar la instanțele judecătorești și la parchete, ci o definește extensiv, fiind incluse „*notariatele și alte instituții competente în materie civilă și penală*”.

30. Mai mult, art. 1 lit. a) din Tratatul dintre România și Republica Moldova include explicit în categoria „*cauze civile*” atât cauzele de drept civil și procesual civil, de drept al familiei, cât și pe cele de drept administrativ, astfel încât concluzia care ar decurge ar fi aceea că A.N.C. intră în sfera „*altor instituții competente în materie civilă*”, prevăzută de art. 1 lit. b) din tratatul anterior menționat.

31. În ceea ce privește cea de-a doua problemă de drept ce formează obiectul prezentei sesizări, instanța de trimitere indică dispozițiile similare conținute de Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. (art. 12, art. 1 pct. 2), precum și anexa nr. 2 la Instrucțiunile nr. 82/2010, potrivit căreia Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. este considerat a fi încheiat cu Federația Rusă prin declarație de succesiune.

32. Se argumentează că cetățenia unei persoane este unul dintre elementele care alcătuiesc statutul juridic civil al unei persoane, alături de capacitatea juridică și starea civilă a persoanei.

33. Cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române potrivit art. 11 din Legea nr. 21/1991, A.N.C. analizează acte de stare civilă în vederea determinării unor legături de descendență între petenți, solicitanți ai cetățeniei române, și antecesorii acestora, foști cetățeni români care au pierdut cetățenia română din motive neimputabile lor sau cărora această cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor.

34. Având în vedere faptul că stabilirea aspectelor învederate la paragraful anterior intră în sfera de reglementare a dreptului civil, respectiv a dreptului familiei, s-ar putea considera că A.N.C. face parte din categoria „*altor instituții ale celeilalte Părți Contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile*”, prevăzută de art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., teză contestată însă de autoritatea pârâtă și de o parte a instanțelor de judecată.

35. Or, în situația în care A.N.C. ar face parte din categoria „*altor instituții ale celeilalte Părți Contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile*”, prevăzută de art. 1 pct. 2 din tratatul sus-menționat, concluzia care ar decurge ar fi aceea

a aplicabilității dispozițiilor art. 12 din același tratat, ce prevăd valabilitatea, fără vreo altă certificare (respectiv fără apostilare) a actelor întocmite sau certificate de instituțiile juridice sau de către o persoană oficială pe teritoriul celeilalte părți contractante, pe teritoriul român și inclusiv în fața autorității pârâte, respectiv a Comisiei pentru cetățenie din cadrul A.N.C.

36. Această concluzie ar decurge cu atât mai mult cu cât procedura desfășurată în fața comisiei sus-menționate, cu ocazia soluționării cererilor formulate în baza art. 11 din Legea nr. 21/1991, este finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ.

37. Or, în contextul în care în fața instanțelor judecătorești sunt valabile, fără vreo altă certificare (apostilare n.r.), conform art. 12 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., actele care au fost întocmite sau certificate de instituțiile juridice sau de către o persoană oficială pe teritoriul celeilalte părți contractante, concluzia care s-ar impune ar fi aceea că și cu ocazia procedurii administrative ce a ocazionat emiterea actului administrativ contestat în fața instanțelor judecătorești ar fi incidentă aceeași regulă.

VI. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

A. Jurisprudență comunicată de curțile de apel

38. Față de dispozițiile art. 19 alin. (4) din Legea nr. 21/1991, cu excepția Curții de Apel București, toate celelalte curți de apel au comunicat faptul că, în raza lor teritorială de competență, nu a fost identificată jurisprudență cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării. Astfel, analiza jurisprudenței va avea în vedere hotărârile comunicate de instanțele competente potrivit legii.

39. Într-o **orientare jurisprudențială** s-a apreciat că, în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021*:

— *prevederile art. 22 coroborate cu dispozițiile art. 1 lit. a) și b) și art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova se interpretează în sensul că actele care emană de la autoritățile competente sau de la alte instituții ale Republicii Moldova sunt valabile, fără vreo altă legalizare, cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ;*

— *prevederile art. 12 coroborate cu cele ale art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ.*

40. Această orientare jurisprudențială se regăsește în cadrul unui număr de șase hotărâri judecătorești definitive. În același sens au fost exprimate și *puncte de vedere teoretice, nesusținute de practică judiciară*, de către alte patru instanțe judecătorești (o curte de apel și cinci tribunale).

41. În susținerea acestei orientări jurisprudențiale au fost expuse argumentele de mai jos.

42. Reținând dispozițiile art. 3 din Convenția de la Haga și pe cele ale art. 31 din Legea nr. 590/2003, rezultă că textele art. 22 coroborate cu cele ale art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova stabilesc regula potrivit căreia actele emise de autoritățile competente din cele două țări semnatare sunt valabile pe teritoriul celeilalte părți contractante, fără vreo altă legalizare/apostilare.

43. Concluzia de mai sus se impune cu atât mai mult cu cât art. 1 lit. a) din Tratatul dintre România și Republica Moldova include explicit, în categoria „*cauze civile*”, atât cauzele de drept civil și procesual civil, de drept al familiei, cât și pe cele de drept administrativ, astfel încât se poate reține că A.N.C. intră în sfera „*altor instituții competente în materie civilă*”, prevăzută de art. 1 lit. b) din tratatul anterior menționat.

44. În ceea ce privește cea de-a doua chestiune de drept ce formează obiectul prezentului dosar, reținându-se faptul că Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. este cuprins în anexa nr. 2 la Instrucțiunile nr. 82/2010, care conține Lista statelor semnatare ale Conferinței de Drept Internațional Privat de la Haga cu care România a încheiat convenții, tratate sau acorduri privind asistența juridică în materie civilă, care prevăd scutire de orice legalizare, precum și faptul că, în procedura prevăzută de art. 11 din Legea nr. 21/1991, A.N.C. analizează acte de stare civilă, se poate concluziona că A.N.C. face parte din categoria „*altor instituții ale celeilalte Părți Contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile, familiale*”, prevăzută de art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S.

45. Având în vedere considerentele expuse în cadrul paragrafului anterior, rezultă aplicabilitatea în cauză a dispozițiilor art. 12 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., ce prevăd valabilitatea, fără vreo altă certificare/apostilare, a actelor întocmite sau certificate de instituțiile juridice sau de către o persoană oficială pe teritoriul celeilalte părți contractante, pe teritoriul român, inclusiv în fața A.N.C.

46. Concluziile de mai sus sunt deopotrivă susținute și de faptul că procedura desfășurată în fața Comisiei pentru cetățenie din cadrul A.N.C., cu ocazia soluționării cererilor formulate în baza art. 11 din Legea nr. 21/1991, este finalizată cu emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ.

47. Aplicarea prevederilor mai sus menționate ale Tratatului dintre România și Republica Moldova și ale Tratatului dintre R.P.R. și U.R.S.S. se impune, totodată, potrivit art. 11 alin. (1) și (2) din Constituția României, ce reglementează relația dintre dreptul internațional și dreptul intern.

48. Într-o interpretare nuanțată, s-a reținut că dispozițiile legale ale Legii nr. 21/1991, anterioare adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, nu înlăturau formalitatea apostilei și nici nu prevedeau scutirea de supralegalizare a actelor de stare civilă, dar nici nu impuneau expres această condiție, aspect care a determinat A.N.C. ca, cel puțin o perioadă semnificativă de timp, să aibă o practică administrativă în care nu se impunea cerința apostilării.

49. Din această perspectivă, legislația anterioară Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021 trebuie considerată lipsită de claritate și previzibilitate, aspect ce rezultă implicit și din preambulul noii ordonanțe, unde s-a menționat, ca prim argument pentru emiterea acesteia, „*obligăția creării unui cadru legislativ clar și previzibil în materie de cetățenie, în așa fel încât Comisia pentru cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie să asigure îndeplinirea în mod eficient a normelor legale și să le aplice într-o manieră coerentă*”.

50. Față de cele de mai sus, în una dintre deciziile pronunțate, s-a reținut că dosarul reclamantei trebuia soluționat fără cerința apostilării, pe baza actelor depuse de către aceasta, analiza raportului dintre Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2021 și tratatele încheiate cu Rusia, Ucraina, Republica Moldova fiind inutilă, în condițiile în care ordonanța nu este aplicabilă speței.

51. Într-o altă orientare jurisprudențială s-a apreciat că, în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, prevederile art. 22, coroborate cu dispozițiile art. 1 lit. a) și b) și ale art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, și prevederile art. 12, coroborate cu cele ale art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., nu sunt aplicabile și nu trebuie respectate cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie, procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ.

52. Această orientare jurisprudențială se regăsește în cadrul a patru hotărâri judecătorești definitive.

53. În susținerea acestei orientări jurisprudențiale au fost expuse considerentele de mai jos.

54. Potrivit art. 1—3 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., dispozițiile acestuia se aplică în cauze civile și penale, nu și în procedurile administrative extraprocesuale, care nu fac obiectul unui dosar înregistrat pe rolul unei instanțe judecătorești, unui parchet, notariat sau al altei instituții competente în materie civilă și penală.

55. Sunt avute în vedere, de asemenea, dispozițiile legale în vigoare, astfel cum au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2021, adoptată în considerarea faptului că există „*cazuri de suspiciune cu privire la autenticitatea actelor de stare civilă depuse de unii solicitanți în dovedirea condițiilor pentru redobândirea cetățeniei române*”, precum și dispozițiile exprese ale normei tranzitorii de la art. II din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2021.

56. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat faptul că, la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil, nu se verifică, la momentul respectiv, practică judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept ce formează obiectul sesizării.

B. *Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii judiciare*

57. Nu au fost identificate decizii relevante cu privire la problema de drept ce face obiectul întrebării preliminare.

VII. **Jurisprudența Curții Constituționale a României**

58. În jurisprudența Curții Constituționale a României nu au fost identificate repere relevante cu privire la chestiunea de drept pusă în discuție.

VIII. **Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene**

59. În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene nu au fost identificate repere relevante cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

IX. **Raportul asupra chestiunii de drept**

60. Prin raportul întocmit asupra chestiunii de drept, judecătorul-raportor a apreciat că prevederile art. 22 coroborate cu cele ale art. 1 lit. a) și b) și cu cele ale art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, precum și prevederile art. 12 coroborate cu cele ale art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. nu sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C. (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021).

X. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

X.1. *Asupra admisibilității sesizării*

61. Analizând, cu prioritate, îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, se reține că sesizarea este admisibilă, pentru considerentele arătate în continuare.

62. Potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, „*Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată*”.

63. Din cuprinsul acestor dispoziții și al jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție rezultă următoarele condiții cumulative de admisibilitate:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată;
- cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, învestit să soluționeze cauza;
- instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță;
- existența unei chestiuni de drept veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei aflate în curs de judecată;
- chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă;
- asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

64. Înalta Curte constată că în cauză sunt îndeplinite primele trei și a șasea dintre condițiile de admisibilitate, întrucât sesizarea a fost formulată în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Secției a VIII-a contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, care este investită în ultimă instanță cu soluționarea recursului, hotărârea ce urmează a fi pronunțată fiind definitivă potrivit art. 634 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură civilă raportat la art. 19 alin. (4) din Legea nr. 21/1991, iar, asupra chestiunii de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

65. În ceea ce privește a patra condiție de admisibilitate, subsumat acesteia, în componenta sa referitoare la existența unei chestiuni de drept veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, se apreciază că este îndeplinită, pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare.

66. Referitor la cerința existenței unei „chestiuni de drept veritabile”, în jurisprudența Înaltei Curți s-au reținut următoarele:

a) chestiunea de drept care necesită cu pregnanță a fi lămurită prezintă o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării (*Decizia nr. 24 din 29 iunie 2015*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 4 noiembrie 2015; *Decizia nr. 6 din 30 ianuarie 2017*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 24 februarie 2017; *Decizia nr. 10 din 4 aprilie 2016*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 23 mai 2016; *Decizia nr. 62 din 18 septembrie 2017*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 797 din 9 octombrie 2017; *Decizia nr. 18 din 5 martie 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 337 din 17 aprilie 2018; *Decizia nr. 34 din 24 mai 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 671 din 7 iulie 2021, paragraful 59; *Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 46; *Decizia nr. 50 din 14 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 844 din 3 septembrie 2021, paragraful 41; *Decizia nr. 74 din 18 octombrie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1174 din 13 decembrie 2021, paragraful 42);

b) chestiunea de drept supusă dezlegării trebuie să fie o chestiune care ridică serioase dificultăți de interpretare a unor dispoziții legale imperfecte, lacunare ori contradictorii, iar nu realizarea unor operațiuni de interpretare și de aplicare a unui text de lege în raport cu circumstanțele particulare ce caracterizează fiecare litigiu ori existența unor simple obstacole care ar putea fi înlăturate printr-o reflexie mai aprofundată a judecătorului cauzei (*Decizia nr. 9 din 20 februarie 2017*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 10 aprilie 2017, paragrafele 62 și 65; *Decizia nr. 62 din*

24 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 30 octombrie 2018, paragraful 37; *Decizia nr. 34 din 24 mai 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 671 din 7 iulie 2021, paragraful 61; *Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 37);

c) pentru a ne afla în prezența unei veritabile chestiuni de drept, caracterul complex sau, după caz, precar al reglementării, de natură a conduce, în final, la interpretări diferite, precum și dificultatea completului în a-și însuși o anumită interpretare trebuie să fie reflectate în încheierea de sesizare, care trebuie să fie motivată, aptă să releve reflectția asupra diferitelor variante de interpretare posibile, cu argumentele aferente, și de o manieră în care să se întrevadă explicit pragul de dificultate al întrebării și în ce măsură acesta depășește obligația ordinară a instanței de a interpreta și aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu, întrucât simpla dilemă cu privire la sensul unei norme de drept nu poate constitui temei pentru declanșarea mecanismului hotărârii prealabile (*Decizia nr. 2 din 22 ianuarie 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 26 februarie 2018, paragraful 42; *Decizia nr. 62 din 24 septembrie 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 30 octombrie 2018, paragrafele 38—39, 41; *Decizia nr. 32 din 30 martie 2020*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 26 iunie 2020, paragraful 50; *Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 37; *Decizia nr. 50 din 14 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 844 din 3 septembrie 2021, paragraful 41; *Decizia nr. 74 din 18 octombrie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1174 din 13 decembrie 2021, paragraful 42). Sub acest aspect s-a reținut că, în procedura hotărârii prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție nu se substituie atributului fundamental al instanțelor, de interpretare și aplicare a legii, ci se limitează la a facilita judecătorului eliminarea ambiguităților ori a dificultăților unor texte de lege (*Decizia nr. 45 din 7 iunie 2021*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 735 din 27 iulie 2021, paragraful 46).

67. Chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită prezintă un anumit grad de dificultate, hotărârile judecătorești și punctele de vedere exprimate de instanțe fiind diferite în legătură cu aplicabilitatea prevederilor art. 22 din Tratatul dintre România și Republica Moldova și ale art. 12 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul A.N.C., procedură finalizată prin emiterea unui act administrativ supus controlului instanțelor de contencios administrativ (în ipoteza cererilor soluționate anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021).

68. Este necontestat faptul că problema de drept ce formează obiectul prezentei sesizări este susceptibilă de interpretări diferite și poate genera divergențe de jurisprudență, iar „rolul unei instanțe supreme este tocmai să regleze aceste contradicții de jurisprudență” (CEDO, Hotărârea din 6 decembrie 2007, *Beian împotriva României*, pct. 37; Hotărârea din 27 ianuarie 2009, *Ștefan și Ștef împotriva României*, pct. 32—33).

69. Pe de altă parte, sub aspectul clarității normelor a căror interpretare unitară se solicită, dispozițiile invocate nu sunt suficient de explicite, fiind posibile cel puțin două interpretări, astfel că problema de drept sesizată reprezintă o chestiune de o dificultate suficient de mare pentru a reclama o rezolvare de principiu pe calea hotărârii prealabile.

70. În considerarea argumentelor expuse se constată că cerința esențială privind existența unei chestiuni de drept are în vedere o problemă de drept reală, dificilă, care privește interpretarea diferită a textelor de lege invocate, relevante pentru soluționarea pe fond a cauzei.

71. Cu privire la cerința *noutății*, analiza conținutului art. 519 din Codul de procedură civilă relevă faptul că noutatea chestiunii de drept ce face obiectul întrebării prealabile reprezintă o condiție distinctă de aceea a nepronunțării anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra respectivei chestiuni de drept ori de cea a inexistenței unui recurs în interesul legii aflat în curs de soluționare cu privire la acea problemă de drept.

72. Așa cum Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a decis în jurisprudența sa anterioară (*Decizia nr. 4 din 14 aprilie 2014*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 16 iunie 2014; *Decizia nr. 41 din 21 noiembrie 2016*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 10 februarie 2017, etc.), cerința *noutății* este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare, iar instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial.

73. Totodată, cerința *noutății* ar putea fi reținută ca îndeplinită și în cazul în care, deși norma nu este foarte recentă, în privința sa s-ar impune anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, ale unei norme legale mai vechi (ipoteza așa-zisei reevaluări a interpretării normei).

74. În speță se observă că, deși textele legale în discuție nu sunt recent intrate în vigoare, nu a avut loc depășirea stadiului unei practici judiciare incipiente (față de numărul redus de hotărâri identificate prin cercetarea jurisprudenței, apărute ulterior modificării, de dată relativ recentă, a practicii administrative de către A.N.C.) și că este în curs de conturare o practică judiciară în legătură cu chestiunile de drept ce fac obiectul sesizării, din această perspectivă cerința *noutății* fiind îndeplinită.

75. În fine, se reține și faptul că răspunsul solicitat de instanța de trimitere este relevant pentru soluționarea în fond a cauzei, chestiunea obligativității aplicării formulei apostilării actelor oficiale depuse în sprijinul cererii de redobândire a cetățeniei române fiind hotărâtoare pentru aprecierea legalității ordinului emis de A.N.C., ordin ce formează obiectul contestației în cadrul căreia a fost formulată cererea de pronunțare a hotărârii prealabile.

X.2. *Cu privire la fondul chestiunii de drept supuse dezlegării*

76. Prealabil analizei punctuale a chestiunii de drept cu care a fost investit Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, este necesar a fi menționat faptul că sesizarea *pendinte* este formulată în contextul unui litigiu generat de aplicarea dispozițiilor art. 11 alin. (1) și ale art. 15 alin. (1) din Legea cetățeniei române nr. 21/1991.

77. Potrivit dispozițiilor art. 11 alin. (1) din Legea nr. 21/1991, persoanele care au fost cetățeni români, dar au pierdut cetățenia română din motive neimputabile lor sau cărora această cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor, precum și descendenții acestora până la gradul III, la cerere, pot redobândi sau li se poate acorda cetățenia română, cu posibilitatea păstrării cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. b), c) și e).

78. Procedura de urmat în vederea soluționării cererilor de dobândire sau, după caz, de redobândire a cetățeniei române este reglementată în capitolul III din legea anterior menționată, având denumirea marginală „Procedura acordării cetățeniei române”, de interes în prezenta sesizare fiind dispozițiile art. 15 alin. (1), având următorul conținut:

„Cererea de acordare sau de redobândire a cetățeniei este înregistrată la secretariatul tehnic al Comisiei. În cazul în care constată lipsa unor documente necesare soluționării cererii, președintele Comisiei solicită, prin rezoluție, completarea dosarului. În cazul în care, în termen de cel mult 6 luni de la primirea solicitării, nu sunt transmise actele necesare, cererea se va respinge ca nesuștinută.”

79. În cauza în care a fost formulată prezenta solicitare de pronunțare a unei hotărâri prealabile, A.N.C. a apreciat necesară depunerea documentelor care atestă îndeplinirea condițiilor pentru redobândirea cetățeniei române, însoțite de formula apostilei, prevăzută de art. 3 alin. 1 din Convenția de la Haga.

80. Examinând prevederile Convenției de la Haga, se observă că scopul declarat al acesteia de către părțile semnatare a fost dorința suprimării cerinței supralegalizării diplomatice sau consulare a actelor oficiale străine și înlocuirea acestei cerințe cu o procedură mai facilă, aceea a apostilării.

81. În acest sens, art. 2 din Convenție prevede că „Fiecare stat contractant scutește de supralegalizare actele cărora li se aplică această convenție și care urmează să fie prezentate pe teritoriul său. Supralegalizarea, în sensul prezentei convenții, are în vedere numai formalitatea prin care agenții diplomatici sau consulari ai țării pe teritoriul căreia actul urmează să fie prezentat atestă veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatarul actului sau, după caz, identitatea sigiliului și a ștampilei de pe acest act”.

82. Potrivit prevederilor art. 3 alin. 1 din Convenția de la Haga, singura formalitate care ar putea fi cerută pentru a atesta veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat semnatarul actului sau, după caz, identitatea sigiliului sau a ștampilei de pe acest act este aplicarea apostilei definite la art. 4, eliberată de către autoritatea competentă a statului din care emană documentul.

83. Cu toate acestea, prin dispozițiile art. 3 alin. 2 din Convenția de la Haga din 5 octombrie 1961, se prevede că formalitatea aplicării apostilei nu poate fi cerută atunci când fie legile, regulamentele sau uzanțele în vigoare în statul în care actul urmează să fie prezentat, fie o înțelegere între două sau mai multe state contractante o înlătură, o simplifică sau scutește actul de supralegalizare.

84. Aplicabilitatea exceptării prevăzute de art. 3 alin. 2 din Convenția de la Haga din 5 octombrie 1961, prin raportare la Tratatul dintre România și Republica Moldova și la Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., este chestiunea de drept ce a determinat instanța de trimitere să formuleze prezenta solicitare de pronunțare a unei hotărâri prealabile, chestiune susceptibilă să constituie izvor de jurisprudență neunitară, fiind justificat, astfel, recursul la procedura prevăzută de art. 519—521 din Codul de procedură civilă.

85. Este de menționat faptul că toate părțile contractante ale celor două tratate menționate la paragraful anterior sunt semnatare ale Convenției de la Haga din 5 octombrie 1961, astfel că orice dezbateră este pertinentă numai din perspectiva formalității apostilării documentelor ce emană de la una din părțile contractante ale celor două tratate, formalitatea supralegalizării fiind exclusă.

86. Totodată, trebuie subliniat faptul că, prin efectul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021, Legea cetățeniei române nr. 21/1991 a fost completată, fiind introdus, între altele, articolul 15¹, având următorul conținut:

„Actele întocmite sau legalizate de o autoritate străină sau de un agent public străin care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române pot fi luate în considerare numai dacă sunt apostilate de autoritățile din statul respectiv sau, după caz, supralegalizate de misiunea diplomatică sau oficiul consular al României din acel stat ori de către Ministerul Afacerilor Externe al României, pentru certificarea autenticității semnăturilor și sigiliului aplicate pe acestea.”

87. Prin urmare, chestiunea de drept invocată de instanța de trimitere vizează exclusiv situația cererilor de redobândire a cetățeniei române, formulate în temeiul dispozițiilor art. 11 alin. (1) din Legea nr. 21/1991 și soluționate de A.N.C. până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021.

88. Văzând argumentele expuse de instanța de trimitere în cuprinsul încheierii de sesizare, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept apreciază că nici dispozițiile art. 22 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, coroborate cu dispozițiile art. 1 lit. a) și b) și ale art. 2 paragraful 2 din același tratat, și nici prevederile art. 12 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., coroborate cu cele ale art. 1 pct. 2 din același tratat, nu constituie temei pentru exceptarea aplicării formalității apostilei prevăzute de art. 3 alin. 1 din Convenția de la Haga asupra documentelor care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române, atunci când aceste documente emană de la autoritățile prevăzute în cele două tratate anterior menționate.

89. Această interpretare presupune identificarea corectă a sferei de aplicare a celor două tratate și, în același timp, calificarea exactă a naturii procedurii desfășurate de A.N.C. cu prilejul soluționării cererilor de dobândire sau redobândire a cetățeniei române.

90. Cât privește primul aspect anterior menționat, se constată că Tratatul dintre România și Republica Moldova a fost încheiat în scopul perfecționării colaborării părților în domeniul asistenței juridice reciproce în cauzele civile și penale, astfel cum sunt acestea definite în cuprinsul art. 1, cu denumirea marginală „*Definirea unor termeni*”.

91. Potrivit dispozițiilor art. 1 lit. a) din Tratatul dintre România și Republica Moldova, prin *cauze civile* se înțelege cauzele de drept civil și procesual civil, de drept al familiei, drept comercial, dreptul muncii și drept administrativ.

92. Conform prevederilor art. 1 lit. b) din același tratat, prin *autorități competente* se înțelege instanțele judecătorești, parchetele (pentru România), organele procuraturii (pentru Republica Moldova), notariatele și alte instituții competente în materie civilă și penală.

93. Potrivit art. 2 paragraful 2 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, subliniat de către instanța de trimitere, cetățenii unei părți contractante au dreptul să se adreseze, liber și nestânjenit, autorităților competente ale celeilalte părți contractante în atribuția cărora sunt date cauzele civile și penale, pot să își susțină interesele în fața acestora, să facă cereri și să introducă acțiuni în aceleași condiții ca și cetățenii acesteia. Înalta Curte constată că acest articol nu este relevant pentru aprecierea regularității și valabilității înscrisurilor anexate cererilor de dobândire sau redobândire a cetățeniei, întrucât cerința supralegalizării sau a apostilării este prevăzută în considerarea elementului de extraneitate ce vizează emitentul actelor care se solicită a fi valorificate, și nu în considerarea cetățeniei solicitantului.

94. În ceea ce privește art. 22 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, considerat relevant de către instanța de trimitere în economia chestiunii de drept în discuție, acesta prevede, la primul paragraf, că actele care emană de la autoritățile competente sau de la alte instituții ale uneia dintre părțile contractante, precum și actele sub semnătură privată, cărora acestea le dau dată certă și le atestă autenticitatea semnăturii, sunt valabile pe teritoriul celeilalte părți contractante fără vreo altă legalizare, dispoziție ce se aplică și cu privire la extrasele și la copiile de pe aceste acte, menționându-se, la paragraful al doilea, regula conform căreia actele menționate la paragraful 1 au, pe teritoriul celeilalte părți contractante, aceeași forță probantă ca și actele de același fel ale acestei din urmă părți contractante.

95. Trebuie subliniat, însă, faptul că dispozițiile art. 22 din tratatul sus-menționat sunt cuprinse în partea a II-a, cu denumirea marginală „*Cauze civile*”, astfel că interpretarea prevederilor referitoare la recunoașterea reciprocă a valabilității și a forței probante ale înscrisurilor care emană de la autoritățile competente sau de la alte instituții ale uneia dintre părțile contractante, precum și ale actelor sub semnătură privată,

cărora acestea le dau dată certă și le atestă autenticitatea semnăturii, nu poate fi disociată de contextul reglementării, și anume cel al acordării asistenței juridice reciproce în cauzele civile, așa cum sunt acestea definite prin dispozițiile art. 1 lit. a) din tratat, cauze instrumentate de autoritățile și instituțiile competente prevăzute de art. 1 lit. b) din același tratat.

96. De altfel, prin dispozițiile art. 14 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, situat, de asemenea, în partea II-a, se arată că asistența juridică în materie civilă cuprinde îndeplinirea unor activități procesuale, cum ar fi: întocmirea, transmiterea și înmânarea de acte judiciare și extrajudiciare; audierea părților, martorilor, experților și a altor persoane; efectuarea de expertize; cercetări la fața locului și constatări ale unor stări de fapt; aplicarea unor măsuri de asigurare sau de conservare; verificări de înscrisuri, obținerea de copii sau fotocopii ori extrase de pe documente. Prin urmare, regimul juridic stabilit prin dispozițiile art. 22 din tratat se aplică numai actelor oficiale și înscrisurilor valorificate în cadrul procedurilor de asistență juridică în materie civilă și nu în orice procedură administrativă, cum este și cazul celei desfășurate de A.N.C. în vederea verificării îndeplinirii condițiilor legale pentru dobândirea sau redobândirea cetățeniei române.

97. Procedura desfășurată de A.N.C. în vederea soluționării cererilor de dobândire sau redobândire a cetățeniei române nu poate fi asimilată unei cauze civile, având natura unei proceduri administrative tipice, necontencioase, desfășurată în scopul verificării îndeplinirii condițiilor specifice dobândirii sau redobândirii cetățeniei române, astfel că nu operează, în cadrul acestei proceduri, scutirea de orice formalitate a actelor doveditoare, emise de autorități străine, acte ce necesită a fi supralegalizate sau, după caz, apostilate, atunci când emitentul acestora este semnat al Convenției de la Haga cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine.

98. A.N.C. nu face parte din categoria „*altor instituții competente în materie civilă*”, prevăzută de art. 1 lit. b) din tratatul anterior menționat, neexercitând niciuna din activitățile menționate la art. 14 sau în celelalte prevederi din tratat, activități în privința cărora părțile contractante au convenit asistența reciprocă.

99. Raportat la aceste considerente, trebuie să se răspundă întrebării adresate de instanța de trimitere în sensul că prevederile art. 22 din Tratatul dintre România și Republica Moldova, coroborate cu dispozițiile art. 1 lit. a) și b) și ale art. 2 paragraful 2 din același tratat, nu sunt aplicabile procedurii desfășurate de A.N.C. în vederea soluționării cererilor de dobândire sau, după caz, de redobândire a cetățeniei române.

100. Se impune a fi precizat și faptul că prevederile art. 151 din Legea nr. 21/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu constituie temei pentru o interpretare în sensul că numai de la data intrării în vigoare a acestor dispoziții devine obligatorie supralegalizarea sau apostilarea actelor întocmite sau legalizate de o autoritate străină sau de un agent public străin, care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române.

101. O atare concluzie constituie un corolar firesc al principiului recunoașterii autenticității actelor emise de autorități străine numai cu condiția supralegalizării sau apostilării acestora, cu excepțiile prevăzute prin tratate sau alte instrumente legale, fiind de menționat, de altfel, că, în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2021 se precizează faptul că Legea nr. 21/1991 nu a suprimat cerința supralegalizării sau apostilării actelor oficiale emise de autorități străine, adoptarea actului normativ fiind justificată de necesitatea unui plus de claritate, menit a evita situațiile menționate în nota de fundamentare a actului normativ în discuție.

102. Cu privire la cea de-a doua întrebare adresată de instanța de trimitere, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că dispozițiile Tratatului dintre R.P.R. și U.R.S.S., relevante de instanța de trimitere, au un conținut similar celor din Tratatul dintre România și Republica Moldova, anterior examinate.

103. Potrivit art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., cetățenii unei Părți Contractante au dreptul să se adreseze, liber și nestânjenit, instanțelor judecătorești, Procuraturii, notariatelor de stat (denumite în cele ce urmează „*instituții juridice*”), precum și altor instituții ale celeilalte Părți Contractante, în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile, familiale și penale, pot să își susțină interesele în fața acestora, să facă reclamații și să introducă acțiuni în aceleași condiții ca și cetățenii acesteia.

104. Astfel cum s-a arătat anterior, cu prilejul analizei primei chestiuni de drept, principiul echivalenței condițiilor de acces la instanțele judecătorești și la celelalte instituții la care se referă cele două tratate presupune excluderea oricăror condiții suplimentare ce ar putea fi impuse solicitanților în considerarea elementului de extraneitate reprezentat de cetățenia solicitantului, or supralegalizarea sau apostilarea documentelor nu este solicitată de A.N.C. în considerarea cetățeniei solicitantului, ci în considerarea calității de autoritate străină a emitentului actelor respective, vizând confirmarea autenticității unor atare documente.

105. Prin prevederile art. 12 pct. 1 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. se statuează că actele care au fost întocmite sau certificate de instituțiile juridice sau de către o persoană oficială (traducător oficial, expert etc.) pe teritoriul uneia din Părțile Contractante, în limitele competenței lor, în forma stabilită de

legile în vigoare și prevăzute cu sigiliul oficial, sunt valabile pe teritoriul celeilalte Părți Contractante fără vreo altă certificare.

106. În continuare, la art. 12 pct. 2 din același tratat se arată că actele care pe teritoriul unei Părți Contractante se consideră ca fiind acte oficiale sunt socotite și pe teritoriul celeilalte Părți Contractante ca având forța probatorie a actelor oficiale.

107. Similar analizei primei chestiuni de drept, trebuie observat faptul că dispozițiile art. 12 pct. 2 din tratat se interpretează în contextul ansamblului reglementării și, sub acest aspect, este necesar a fi subliniat înțelesul noțiunii de asistență juridică, art. 4 din tratat prevăzând că „*Părțile Contractante își acordă reciproc asistență juridică prin îndeplinirea unor activități procesuale, cum ar fi: întocmirea și expedierea actelor, efectuarea perchezițiilor și confiscărilor, expedierea și predarea probelor materiale, efectuarea expertizelor, interogarea învinuților, ascultarea martorilor, experților, părților și a altor persoane, efectuarea de cercetări locale, precum și prin înmânarea actelor*”.

108. Prin urmare, recunoașterea reciprocă a autenticității și valabilității actelor oficiale, fără nicio altă formalitate, vizează regimul documentelor utilizate în cadrul procedurilor de asistență juridică reglementate de tratat, astfel cum acestea sunt prezentate la art. 4, prevederi care nu reglementează, însă, procedurile administrative, de genul celei desfășurate de A.N.C. în aplicarea Legii nr. 21/1991.

109. A.N.C. nu face parte nici din categoria „*altor instituții în competența cărora intră rezolvarea cauzelor civile, familiale și penale*”, prevăzută de art. 1 pct. 2 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S., neexercitând niciuna din activitățile menționate la art. 4 sau în celelalte prevederi din tratat, activități în privința cărora părțile contractante au convenit asistența reciprocă.

110. În raport cu aceste considerente, în mod similar cu soluția privind interpretarea primei întrebări adresate Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție, se va răspunde în sensul că prevederile art. 12 din Tratatul dintre R.P.R. și U.R.S.S. privind acordarea asistenței juridice în cauzele civile, familiale și penale, coroborate cu cele ale art. 1 alin. (2) din același tratat, nu sunt aplicabile procedurii desfășurate de A.N.C. în vederea soluționării cererilor de dobândire sau, după caz, de redobândire a cetățeniei române.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, prin Încheierea din 19 ianuarie 2023 pronunțată în Dosarul nr. 7.156/3/2021, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

Prevederile art. 22 din Tratatul dintre România și Republica Moldova privind asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Chișinău la 6 iulie 1996, ratificat prin Legea nr. 177/1997, coroborate cu dispozițiile art. 1 lit. a) și b) și cu cele ale art. 2 paragraful 2 din același tratat, nu sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie.

Prevederile art. 12 din Tratatul dintre Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste privind acordarea asistenței juridice în cauzele civile, familiale și penale, ratificat prin Decretul nr. 334/1958, publicat în Buletinul Oficial nr. 30 din 4 august 1958, coroborate cu cele ale art. 1 pct. 2 din același tratat, nu sunt aplicabile cu ocazia soluționării cererii de redobândire a cetățeniei române de către Comisia pentru Cetățenie din cadrul Autorității Naționale pentru Cetățenie.

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 octombrie 2023.

Președintele completului,
judecător **Ionel Barbă**,
președintele delegat al Secției de contencios
administrativ și fiscal

Magistrat-asistent,
Elena-Mădălina Ivănescu

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2024 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	2.760	760	275
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	3.280		300
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	4.920		440
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	940		100
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	3.760		340
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	3.500		320
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	1.200		110

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2024 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual*				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	65	160	400	960	2.110	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	115	290	730	1.750	3.850	1.150	2.880	7.200	17.280	38.020

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual*				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	75	190	480	1.150	2.530	750	1.880	4.700	11.280	24.820
ExpertMO	140	350	880	2.110	4.640	1.400	3.500	8.750	21.000	46.200

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	140 lei/an
--	------------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

* Tarifele anuale se aplică pentru comenzile online efectuate până la 31 ianuarie 2024.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

